

Sygn. akt IV CSK 112/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)
SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)
SSA Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa Wojskowych Zakładów Uzbrojenia SA w G.
przeciwko "A." Spółce z o.o. w G.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 października 2010 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 września 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu
sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 23 września 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda Wojskowych Zakładów Uzbrojeniowych S.A. w G. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie przeciwko „A.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. o zapłatę. Przedmiotem roszczenia strony powodowej był zwrot kwot zaliczek w łącznej wysokości 233.048,19 zł, wpłaconych pozwanej z tytułu dwóch umów zawartych między stronami w dniu 3 października 2005 r., na podstawie których pozwana miała być podwykonawcą z tytułu umów zawartych przez Ministra Obrony Narodowej ze stroną powodową na wykonanie prac badawczo – rozwojowych, polegających na wykonaniu łaźni polowej w kontenerze o kryptonimie „Neptun 1” oraz pralni polowej w kontenerze o kryptonimie „Neptun 2”. Ponadto na żądanie strony powodowej składała się kwota 43.278,68 zł tytułem odszkodowania w związku z koniecznością odprowadzenia przez powoda 22 % stawki podatku VAT z tytułu realizacji umów z dnia 8 września 2005 r. na prace badawczo – rozwojowe o kryptonimach „Neptun 1” i „Neptun 2”, co nastąpiło z przyczyn zawinionych przez pozwaną oraz kwota 1.690,80 zł tytułem upustu cenowego udzielonego Departamentowi Polityki Zbrojeniowej MON w związku z nieterminowym wykonaniem prac objętych opisanymi wcześniej umowami.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2009 r. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 23.766,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 listopada 2007 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części oraz rozstrzygając o kosztach procesu. Sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę powyższych rozstrzygnięć następujące ustalenia i ich ocenę prawną.

Wojskowe Zakłady Uzbrojenia Nr [...] w G., których następcą prawnym są powodowe Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A. w G. w dniu 8 września 2005 r. jako wykonawca zawarły z Ministrem Obrony Narodowej jako zamawiającym dwie umowy o pracę badawczo – rozwojową, których przedmiotem było wykonanie łaźni polowej w kontenerze o kryptonimie Neptun 1 oraz pralni polowej w kontenerze o kryptonimie Neptun 2.

Powód w dniu 3 października 2005 r. zawarł z pozwaną jako podwykonawcą dwie umowy o wykonanie kontenera ISO-1 serii 1C dostosowanego do zabudowy łaźni polowej Neptun 1 oraz kontenera ISO-1 serii 1C dostosowanego do zabudowy pralni polowej Neptun 2. W toku realizacji umów pozwana wskazywała powodowi

zakres wprowadzanych zmian projektowych, domagając się ich potwierdzenia w formie zmiany umów, w tym także w zakresie dodatkowego wynagrodzenia. Pismem z dnia 31 maja 2006 r. pozwana poinformowała powoda, iż w związku z nie podpisaniem aneksu do umowy z dnia 3 października 2005 r. wstrzymała prace związane z projektem Neptun 1. Ostatecznie, w pismach z dnia 23 października 2006 r. pozwana odstąpiła od umów z dnia 3 października 2005 r., wskazując, że Wojskowe Zakłady Uzbrojenia w sposób naruszający postanowienia umów wprowadzały zmiany rozwiązań projektowych kontenerów wykraczające poza zakres wynikający z umów, przy czym odmówiły podpisania aneksu potwierdzającego wprowadzane zmiany wraz ze stosownym podwyższeniem wynagrodzenia.

Sąd pierwszej instancji ocenił umowy zawarte między stronami, jako umowy o dzieło i uwzględnił podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia. Sąd Okręgowy uznał, że termin przedawnienia w stosunkach łączących strony wynosił dwa lata, liczony według art. 646 k.c. od dnia oddania dzieła lub od dnia, w którym dzieło miało być oddane, czyli od dnia 31 sierpnia 2006 r. Nie podzielił stanowiska powoda, że dwuletni termin przedawnienia rozpoczął bieg od daty zapoznania się powoda o treści odstąpienia pozwanego od umów, czyli od dnia 25 października 2006 r.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 23 września 2009 r. oddalił apelację powódki od opisanego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 1 kwietnia 2009 r., rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego. Także Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska strony powodowej, iż umowy będące przedmiotem sporu są umowami o prace badawczo – rozwojowe, lecz umowami o dzieło, zatem roszczenia z nich wynikające nie przedawniają się na podstawie art. 118 k.c. po trzech latach od dnia wymagalności. Sąd Apelacyjny przychylił się również do stanowiska Sądu pierwszej instancji, nie uwzględniając zarzutu przerwania biegu przedawnienia, do czego zdaniem powoda miały prowadzić, zarówno wezwanie do próby ugodowej, jak i uzgodnione warunki ugody, świadczącej o niewłaściwym uznaniu roszczenia przez pozwaną.

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach zarzutu naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienia mogły mieć

istotny wpływ na wynik sprawy podniesiono naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. przez uznanie, że wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze strony wiceprezesa zarządu powodowej spółki miał jedynie charakter pomocniczy, naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że wnioski dowodowe w postaci przesłuchania określonych osób w charakterze świadków były bezprzedmiotowe z powodu przedawnienia roszczenia oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błędną, dowolną i wewnętrznie sprzeczną ocenę dowodów. W zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego skarżący podniósł naruszenie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez nieuznanie zawezwania do próby ugodowej za okoliczność przerywającą bieg przedawnienia, mimo że przedmiotem zawezwania były wszystkie roszczenia rodzajowo wynikające z zawartych z pozwaną umów z dnia 3 października 2005 r.; naruszenie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. przez odmówienie notatce z rozmów w sprawie zawarcia ugody pomiędzy stronami waloru uznania przez pozwaną roszczenia, podczas gdy notatka ta regulowała wszelkie roszczenia z umów zawartych między stronami, a zatem nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia; naruszenie art. 646 k.c. w związku z art. 627 k.c. przez uznanie przedmiotowych umów za umowy o dzieło z dwuletnim terminem przedawnienia roszczeń, podczas gdy umowy te miały charakter umów o wykonanie prac badawczo – rozwojowych zawartych w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez powoda, przez co przedawnienie roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata na podstawie art. 118 k.c.; naruszenie art. 494 k.c. przez przyjęcie, że roszczenia stron, mimo odstąpienia przez pozwaną od zawartych umów podlegają rozliczeniu na podstawie art. 627 i 646 k.c. dotyczących umowy o dzieło, a roszczenia z tej umowy po odstąpieniu od niej już nie przysługują; naruszenie art. 471 k.c. przez przyjęcie, iż powód nie wykazał wysokości szkody poniesionej w zakresie zwrotu zwolnienia od podatku VAT i zapłaty upustu cenowego przez powoda, w sytuacji, gdy wysokość ta wynika wprost z przepisów prawa podatkowego i umów zawartych przez powoda z Ministrem Obrony Narodowej, stanowiących podstawę umów między stronami niniejszego postępowania w zakresie podwykonawstwa strony pozwanej.

Mając na uwadze sformułowane zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu.

W pierwszej kolejności należy rozstrzygnąć zarzuty naruszenia przepisów postępowania. W całości nieuzasadnione okazały się zarzuty skarżącego odnośnie do naruszenia wskazanych w skardze przepisów procesowych. Skarżący usiłuje poddać kontroli Sądu kasacyjnego materię objętą treścią art. 233 § 1 k.p.c., który to przepis, zgodnie z ustaloną judykaturą, nie może wypełniać podstawy kasacyjnej art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Treść i kompozycja art. 398³ k.p.c. wskazują, że jakkolwiek generalnie dopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na podstawie naruszenia przepisów postępowania, to jednak z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, choćby naruszenie odnośnych przepisów mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Inaczej mówiąc, niedopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na podstawie, którą wypełniają takie właśnie zarzuty, ze względu na treść art. 398³ § 3 k.p.c. stanowiącego, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przyjęcie przez ustawodawcę takiego rozwiązania podyktowane było potrzebą zharmonizowania podstaw kasacyjnych z charakterem postępowania kasacyjnego i zakresem rozpoznania skargi, oznaczonym w art. 398¹³ § 2 k.p.c., a także jednoznacznego określenia funkcji Sądu Najwyższego jako sądu prawa, sprawującego nadzór nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 r., Nr 4, poz. 76; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07, niepubl.). Nie budzi zatem wątpliwości, że naruszenie art. 233 k.p.c. nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, gdyż ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Wobec tego, podniesiony przez skarżącego zarzut jego naruszenia usuwa się spod kontroli kasacyjnej. Tak też należy ocenić zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 299 k.p.c. Należy jedynie zauważyć, że Sądy rozpoznające niniejszą sprawę nie

mogły dopuścić się naruszenia tego przepisu poprzez uznanie, że dowód z przesłuchania stron ma charakter pomocniczy. Z treści art. 299 k.p.c. *expressis verbis* wynika, że dowód ten ma charakter środka dowodowego subsydiarnego i ostatecznego, co oznacza, że może być powołany dopiero po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w ich braku, jeżeli pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z kolei ustalenie istnienia w sprawie wymienionych przesłanek uzasadniających przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron mieści się w ramach oceny materiału dowodowego na podstawie art. 233 k.p.c.

Także jako bezzasadne należało ocenić zarzucane w skardze kasacyjnej naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. Jak przyjmuje się zgodnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. - którego nie powołano w skardze kasacyjnej - może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak oczywiste braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999 r., Nr 4, poz. 83; z dnia 8 października 1997 r., I CKN 312/97, niepubl.; z dnia 19 lutego 2000 r., IV CKN 758/00, niepubl.; z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 11862/00, niepubl.; z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl.; z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 121/01, niepubl.; z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, niepubl.; z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 315/07, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., I CSK 453/08, niepubl.). Zgodnie z treścią art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać: wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł; wskazanie przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Zaskarżony wyrok spełnia te wymagania, zwłaszcza co do oceny przedstawionego dowodu w postaci zawiadzenia przez powoda do próby ugodowej z dnia 10 września 2007 r. Inną natomiast rzeczą jest to, czy sposób, w jaki sąd doszedł do wskazanych w uzasadnieniu ustaleń faktycznych, był prawidłowy. Tego rodzaju wadliwości zostały podniesione w skardze kasacyjnej. Wobec tego należy mieć na uwadze, że

w postępowaniu ze skargi kasacyjnej niedopuszczalne jest badanie zasadności dokonanych ustaleń faktycznych i dowodów. Wynika to z treści art. 398³ § 3 k.p.c., na temat którego powyżej przeprowadzono już rozważania.

Wobec bezzasadności zarzutów naruszenia przepisów postępowania Sąd Najwyższy przy ocenie zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Co do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy stwierdzić, iż w pełni zasadny okazał się zarzut naruszenia art. 494 k.c. polegający na przyjęciu przez Sądy obu instancji, że niezależnie od odstąpienia przez stronę pozwaną od dwóch umów zawartych w dniu 3 października 2005 r., wzajemne świadczenia stron z przedmiotowych umów oraz przedawnienie roszczeń z nich wynikających należy oceniać na podstawie przepisów, z których wynika konkretny stosunek prawny, czyli w przedmiotowej sprawie na podstawie przepisów o umowie o dzieło, tj. art. 627 i 646 k.c. Na wstępie rozważań należy podkreślić, że w stanie faktycznym sprawy poza sporem między stronami był fakt, iż pismem z dnia 23 października 2006 r. pozwana skutecznie odstąpiła od umów z dnia 3 października 2005 r. W konsekwencji, skarżący słusznie podnosi, że w przypadku odstąpienia od umów na podstawie art. 494 k.c. żadna ze stron nie może dochodzić roszczeń wynikających z tych umów, ponieważ roszczenia takie im nie przysługują.

W orzecznictwie zostało już przesądzone, że odstąpienie od umowy, a w konsekwencji stosowanie art. 494 k.c. jest dopuszczalne zarówno w razie odstąpienia od umowy o dzieło (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1996 r., II CKU 50/96, LEX nr 28764), jak również w razie odstąpienia od umowy zlecenia, a także w razie odstąpienia od umowy będącej źródłem stosunku prawnego zbliżonego do stosunku wynikającego z umowy zlecenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2000 r., V CKN 135/00, LEX nr 52673).

W rozpoznawanej sprawie kluczowe znaczenie ma wykładnia art. 494 k.c. Przepis ten reguluje zasady rozliczenia stron, w związku z odstąpieniem przez jedną z nich od umowy wzajemnej. Przyczyna odstąpienia może wynikać z regulacji ogólnych (art. 491 – 493 k.c.) jak też z licznych przepisów szczególnych, które wprost lub pośrednio odwołują się do tego przepisu (por. art. 560 § 2 k.c.). Każda

ze stron jest obowiązana zwrócić wszystko co otrzymała od drugiej strony na mocy umowy. Strona odstępująca może ponadto żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania. Chodzi o przywrócenie - w majątku każdej ze stron - stanu poprzedzającego zawarcie umowy tak, aby zapewnić kontrahentom faktyczną zdolność do przeprowadzenia wymiany i zaspokojenia swych potrzeb w drodze umowy z innymi podmiotami. Jednocześnie należy podkreślić, że zwrot świadczeń na podstawie art. 494 k.c. nie zawiera w sobie mechanizmu umożliwiającego weryfikację wysokości spełnionych, a następnie zwracanych świadczeń. W ramach tego instrumentu nie jest możliwa modyfikacja wysokości świadczeń ponad lub poniżej ich wartości nominalnej wynikającej z umowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2009 r., III CSK 267/08, LEX nr 527242).

W doktrynie i orzecznictwie uznaje się, że odstąpienie od umowy, oparte na umowie jak i na ustawie jest jednoczesnym oświadczeniem woli o charakterze prawno - kształtującym, a jego skutkiem jest upadek zobowiązania *ex tunc*, co oznacza że ma moc wsteczną, powodując wygaśnięcie umowy, ale także powrót do stanu jaki istniał przed jej zawarciem. W treści art. 395 § 1 zdanie drugie k.c., wyraźnie stanowi się, że prawo odstąpienia od umowy wykonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie, zaś w § 2, że w razie wykonania praw odstąpienia umowa uważana jest za niezawartą. Tak też należy oceniać odstąpienie od umowy na podstawie ustawy, gdyż przepisy regulują wprost wyłącznie przesłanki prawa odstąpienia, nie precyzując trybu skorzystanie z tego prawa. Skuteczne odstąpienie od umowy kreuje nowy stan prawny w relacjach stron. W świetle art. 395 § 2 k.c. występuje swoista fikcja prawna, gdyż umowę uważa się za niezawartą. Te same skutki przyjmuje się również w odniesieniu do odstąpienia ustawowego z uwagi na tożsamość charakteru instytucji odstąpienia.

Artykuł 494 k.c. stanowi podstawę rozliczeń stron po odstąpieniu od umowy, oderwaną od jej postanowień. Należy bowiem podnieść, że dla powstania roszczenia o zwrot wzajemnie spełnionych świadczeń oraz roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania znaczenie ma jedynie skuteczne odstąpienie od umowy wzajemnej, nie zaś charakter prawny i postanowienia umowy, od której jedna ze stron odstąpiła. Wspomniany już skutek

ex tunc odstąpienia od umowy w postaci zniesienia zobowiązania powoduje, że nie tylko wygasają wynikające z niego prawa i obowiązki, ale prawnie przyjmuje się fikcję, że umowa nie była zawarta. Wobec tego nie można szukać podstawy prawnej powstania roszczeń z art. 494 k.c. w postanowieniach umowy, która w sensie prawnym już nie istnieje. Przedstawione rozważania prowadzą do logicznego wniosku, iż podstawy prawnej przedawnienia roszczeń wynikających z art. 494 k.c. nie można upatrywać w przepisach Kodeksu cywilnego regulujących dany stosunek zobowiązaniowy, od którego skutecznie odstąpiono – w niniejszej sprawie w art. 646 k.c., zgodnie z którym roszczenia wynikające z umowy o dzieło przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane, od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane. Należy bowiem podkreślić, że roszczenia z art. 494 k.c. nie są roszczeniami wynikającymi z umowy wzajemnej, od której odstąpiono, lecz powstają w oderwaniu od niej i niezależnie od jej postanowień. W kontekście art. 494 k.c. nie można mówić o roszczeniach wynikających z umowy, gdyż na co wcześniej już zwrócono uwagę, odstąpienie od umowy rodzi takie skutki, jakby umowa nie była zawarta.

W kontekście prowadzonych rozważań, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostaje zatem zarzut naruszenia art. 646 k.c. w związku z art. 627 k.c. polegający na bezzasadnym przyjęciu, że dwie umowy zawarte przez strony w dniu 3 października 2005 r. są umowami o dzieło, podczas gdy miały one charakter umów o wykonanie prac badawczo – rozwojowych.

Mając na uwadze przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska Sądów orzekających w niniejszej sprawie, które uznały, iż przedawnienie roszczeń o zwrot wzajemnych świadczeń z art. 494 k.c. należy oceniać na podstawie przepisów, z których wynika konkretny stosunek prawny. Analiza upływu terminu przedawnienia roszczenia w niniejszej sprawie nie może być dokonana w świetle art. 646 k.c. Wobec tego, Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy powinien dokonać oceny przedawnienia roszczenia powoda o zapłatę kwoty 182.998,91 złotych na podstawie art. 118 k.c., czyniąc ustalenia co do charakteru prawnego tego roszczenia w zakresie jego związania z prowadzeniem działalności gospodarczej. W przypadku ustalenia, że roszczenie

strony powodowej nie uległo przedawnieniu Sąd Apelacyjny dokona jego oceny prawnej w świetle art. 494 w związku z art. 487 § 2 k.c.

Mając na uwadze przedstawioną ocenę prawną, roztrząsanie zarzutów naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 123 § 1 pkt 2 k.c. jest bezprzedmiotowe. Można jedynie zauważyć, że w sprawie nie doszło do naruszenia wymienionych przepisów prawa materialnego. O uznaniu, czy wniosek o zavezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia roszczenia, czy nie, decyduje jego treść. Z załączonego do akt sprawy wniosku o zavezwanie do próby ugodowej (k. 339 – 340) jednoznacznie wynika, że wniosek obejmował zavezwanie przeciwnika – „A.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. – do próby ugodowej „w sprawie o wydanie dokumentacji technicznej kontenera pralni polowej o kryptonimie Neptun 2 (...) oraz o zapłatę kwoty łącznie 130.625,88 zł, w tym: na podstawie umowy o wykonanie kontenera łaźni polowej o kryptonimie Neptun 1 kwoty 110.195,49 zł, w szczególności z tytułu: zastępczego wykonania umowy, niezwróconych przez przeciwnika zaliczek (23.766,40 zł), odsetek od nieterminowo opłaconych faktur korygujących zaliczki, utraty przez wnioskodawcę prawa do zwolnienia z podatku VAT, kar umownych za zwłokę; natomiast na podstawie umowy o wykonanie kontenera pralni polowej o kryptonimie Neptun 2 kwoty 20.430,39 zł, w szczególności z tytułu: upustów cenowych, utraty przez wnioskodawcę prawa do zwolnienia z podatku VAT, kar umownych za zwłokę (...)”. Należy podkreślić, że zavezwanie do próby ugodowej powinno stwarzać podstawę do ustalenia wysokości roszczenia i jego wymagalności, w przeciwnym wypadku zavezwanie nie przerywa biegu przedawnienia, nie wiadomo bowiem, o jakie roszczenie chodzi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 238/06, LEX nr 358793). Ponadto, należy dodać, że z istoty świadczenia objętego wnioskiem o zavezwanie do próby ugodowej nie można domniemywać treści żądania objętego tym wnioskiem. Zavezwanie do próby ugodowej zgłoszone w trybie art. 184 i nast. k.p.c. to czynność procesowa podjęta przed Sądem, zaś jej treści nie można domniemywać. W sprawie nie doszło także do naruszenia art. 123 § 1 pkt 2 k.c. poprzez przyjęcie, że notatka z rozmów ze spotkania w dniu 19 grudnia 2007 r. pomiędzy stronami niniejszego sporu (k. 211 – 212) nie stanowiła uznania przez pozwaną roszczenia o zapłatę zaliczek i zwrot kosztów na poczet umowy

dotyczącej wykonania kontenera Neptun 2. Z treści notatki jednoznacznie wynika, że strony doszły do porozumienia, co do warunków wykonania umów z dnia 3 października 2005 r. na realizację kontenerów o kryptonimach Neptun 1 i Neptun 2. Prawidłowo zatem uznały Sądy obu instancji, że brak podstaw do twierdzenia, iż przedmiotem jakichkolwiek uzgodnień były ewentualne roszczenia stron w wypadku odstąpienia od łączących je umów. Uznanie niewłaściwe długu różni się zasadniczo od uznania właściwego, które ma charakter czynności prawnej związanej ze złożeniem oświadczenia woli zmierzającego do wywołania skutków prawnych. Celem uznania właściwego jest ustalenie lub stabilizacja istniejącej pomiędzy stronami sytuacji prawnej. Natomiast uznanie niewłaściwe długu jest aktem wiedzy dłużnika. Inaczej mówiąc, uznanie niewłaściwe długu jest jedynie przyznaniem obowiązku świadczenia wynikającego z innego źródła, a zatem deklaratywnym stwierdzeniem, że taki obowiązek istnieje i że dłużnik nie zamierza uchylić się od jego wypełnienia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 580/04, LEX nr 301787). Z treści notatki z rozmów ze spotkania w dniu 19 grudnia 2007 r. pomiędzy stronami niniejszego sporu nie wynika, aby pozwana potwierdziła swój stan wiedzy o istnieniu ciążących na niej roszczeniach wobec powoda z tytułu odstąpienia od umów z dnia 3 października 2005 r. na realizację kontenerów o kryptonimach Neptun 1 i Neptun 2.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 471 k.c. Należy w pełni podzielić stanowisko Sądów obu instancji, zgodnie z którym powód nie udowodnił (art. 6 k.c.) faktu powstania szkody oraz jej wysokości, zawinionego zachowania pozwanego i związku przyczynowego między tym zachowaniem a powstałą szkodą. Powód nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń, co do zaistnienia w jego majątku uszczerbku w postaci obowiązku zapłaty 22 % podatku VAT powstałego na skutek zmiany przepisów podatkowych, w wyniku których zlikwidowano zwolnienie podatkowe na umowy o prace badawczo – rozwojowe. Tak też należało ocenić żądanie zapłaty przez pozwaną kwoty 1.690,80 zł, odzwierciedlającą kwotę upustu cenowego udzielonego przez powoda Departamentowi Polityki Zbrojeniowej Ministerstwa Obrony Narodowej w związku z nieterminowym wykonaniem prac badawczo – rozwojowych.

Reasumując, z uwagi na zasadność zarzutu naruszenia prawa materialnego w zakresie art. 494 k.c. i w konsekwencji także art. 646 k.c. poprzez przyjęcie niewłaściwego terminu przedawnienia roszczeń zwrotnych powstałych w związku z odstąpieniem od umowy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego przekazując mu sprawę do ponownego rozpoznania. Natomiast na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. pozostawiono rozstrzygnięcie o kosztów postępowania kasacyjnego, Sądowi Apelacyjnemu.